

Kirje

24.2.2026

VN/409/2026

VN/409/2026-OKM-10

Sivistysvaliokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto koskien hallituksen kertomusta kielilainsäädännön soveltamisesta 2025

Yleistä

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen kertomuksesta kielilainsäädännön soveltamisesta (valtioneuvoston julkaisu 2026:2) Kertomus on laadittu oikeusministeriön vastuuvastuun valmisteluna ja opetus- ja kulttuuriministeriö on osallistunut osaltaan kertomuksen tausta-aineiston kasaamiseen.

Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2025 sisältää ajankohtaistietoa Suomen kielioloista, kielellisiä oikeuksia tukevista rakenteista, hallinnollisten muutosten vaikutuksesta kieli-ryhmiin sekä kokemuksia kielellisten oikeuksien toteutumisesta viranomaisissa. Kielikertomus annetaan kerran vaalikaudessa.

Edellinen ja nykyinen hallitus ovat huomioineet aktiivisesti kielellisen kehityksen Suomessa ja tähän liittyvät tarpeet koulutusjärjestelmän päivittämiseksi

Kansalliskielet

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on lisännyt perusopetuksen vähimmäistuntimäärää kolmella vuosi- viikkotunnilla perusopetukseen perustaitojen vahvistamiseksi laajentamatta opetussuunnitelmaa. Kaksi näistä viikkotunneista kohdistuu äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen (tai vastaavasti S2-oppimäärään) alaluokilla. Tuntilisäyksiin varattu pysyvää rahoitusta 20,6 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen. Uudistus astui voimaan 1.8.2025.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti suomalaista ylioppilastutkintoa kehitetään siten, että sen voi jatkossa suorittaa myös englannin kielellä. Tätä varten on mahdollistettava myös englanninkieliset lukio-opinnot. Englanninkielinen lukiokoulutus alkaa 1.8.2026 siihen luvan saaneissa luki- oissa, joita on tällä hetkellä kuusi kappaletta. Ensimmäisen kerran ylioppilastutkinnon voi suorittaa vuonna 2028. Osallistuminen englanninkieliseen lukiokoulutukseen on mahdollista vain hyvin raja- tulle joukolle opiskelijoita.

Korkeakoulujen opetus- ja tutkintokielet (suomi, ruotsi tai molemmat) määritellään yliopisto- ja am- mattikorkeakoululaissa sekä ammattikorkeakoulun toimiluvassa. Korkeakouluilla on yliopisto- ja am- mattikorkeakoululakiin perustuva oikeus tarjota opetusta suomen ja ruotsin kielen lisäksi myös muilla

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

kielillä, kuten englanniksi. Korkeakouluissa on kehitetty erilaisia toiminnallisesti kaksikielisiä ja kielituettuja koulutuksia, joissa kielitaidon kehittyminen on nivottu osaksi opintoja. Toiminnallisesti kaksikielisiä sairaanhoitajakoulutuksia on kehitetty onnistuneesti ammattikorkeakouluissa osana korkeakoulujen Talent Boost- toimia sopimuskaudella 2021–2024 sekä erillisrahoituksella vuosina 2025.

Tällä hetkellä ammattikorkeakouluissa tarjotaan toiminnallisesti kaksikielisiä tutkintoja myös muilla aloilla ja osa ammattikorkeakouluista on siirtänyt kaikki kansainvälisille opiskelijoille suunnatut sairaanhoitajakoulutukset toiminnallisesti kaksikielisiksi. Toiminnallisesti kaksikielisten tutkintojen tavoitteena on kielikoulutuksen ja substanssiopintojen yhdistäminen siten, että koulutuksen aikana henkilön kielitaito kehittyy niin vahvaksi, että hän voi työskennellä suomeksi tai ruotsiksi suomalaisilla työmarkkinoilla.

Toiminnallisesti kaksikielinen pedagogiikka vahvistaa opiskelijoiden kielellistä ja ammatillista integroitumista samanaikaisesti sekä lisää mahdollisuuksia työllistyä valmistumisen jälkeen Suomeen. Malli tukee myös palvelujärjestelmän kielitietoista kehittämistä ja asiakasturvallisuutta erityisesti sote-alalla.

Ammattikorkeakouluissa kehitettyä toimintatapaa ollaan nyt laajentamassa erillisellä hankerahoituksella yliopistosektorille. Vuoden 2026 alussa käynnistynyt työ tarjoaa mahdollisuuden rakentaa kansallisesti yhtenäisiä käytäntöjä, joissa kansainvälinen koulutus, kotimaisten kielten oppiminen ja työelämäyhteydet muodostavat suunnitelmallisen kokonaisuuden.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden suomen tai ruotsin kielen osaaminen

Esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen yhteydessä luotu kokonaan uusi ryhmäkohtainen tukimuoto: opetuskielen tukiopeus. Opetuskielen tukiopeus kohdistuu koulun opetuskielen ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen sekä oppiaineiden sanaston opetteluun. Kokonaisuudistus astui voimaan 1.8.2025. Uudistuksen toteutukseen varattiin pysyvää rahoitusta n. 43 miljoonaa vuonna 2025 ja n. 97 miljoonaa vuodesta 2026 alkaen, ja sen toimeenpanemiseksi huolehditaan kaikkien opettajien ja koulujen johdon osaamisen vahvistamisesta valtakunnallisesti.

Vasta maahansaapuneiden perusopetusikäisten lasten valmistavan opetuksen jatkamista on mahdollistettu lainsäädäntömuutoksella niin, että valmistava opetus voi jatkua kahteen vuoteen tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Tämä lakimuutos tulee voimaan 1.8.2026 ja lisäopetukseen kohdennetaan vuosittain rahoitus noin 20,3 miljoonaa euroa.

Hallituksen puoliväliriihen 2025 päätösten mukaisesti käynnissä on nyt myös suomi/ruotsi toisena kielen ja kirjallisuus (S2) -oppimäärän opetuksen kehittämistoimet. Pää tavoitteena uudistuksessa on vahvistaa oppimäärän ja opetuksen vaikuttavuutta ja varmistaa, että oppilas osallistuu hänen kielitaitonsa ja oppimisensa kannalta hänelle parhaiten sopivaan äidinkielen ja kirjallisuuden -oppimäärään. Kehittämistoimiin ja näiden yhteydessä hankittavaan suomen/ruotsin taidon arviointityövälineeseen on osoitettu vuonna 2025 8 miljoonan euron määräraha.

Toisen kotimaisen kielen opetus

Vuonna 2022 käynnistetty ja keväällä 2025 päättynyt Toisen kotimaisen kielen kehittämisohjelma on ollut osa edellisen pääministeri Sanna Marinin hallituksen Kansalliskielistrategian toimeenpanoa. Ohjelman tavoitteena oli vahvistaa suomen ja ruotsin kielen opetusta ja oppimista varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Opetushallitus vastasi ohjelman toteutuksesta yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Ohjelmassa toisen kotimaisen kielen opetuksella tarkoitetaan suomen opetusta ruotsinkielisissä oppilaitoksissa ja ruotsin opetusta suomenkielisissä oppilaitoksissa.

Kehittämisohjelman tavoitteena oli tarjota oppilaille ja opiskelijoille monipuolisia kokemuksia toisesta kotimaisesta kielestä ja siihen liittyvästä kulttuurista. Erityinen haaste toisen kotimaisen kielen oppimiselle on oppijoiden kokemus siitä, että englannin kielellä pärjää riittävästi, mikä on heikentänyt motivaatiota opiskella toista kotimaista kieltä.

Kehittämisohjelmaan sisältyi kahdeksan toimenpidettä, joilla kehitettiin muun muassa kielten opetuksen jatkumoa, tukimateriaaleja ja opettajien osaamista. Toimenpidekokonaisuuteen oli yhteensä yhden miljoona euron määräraha. Tukimateriaaleja on tuotettu eri koulutusasteille, ja ne tukevat kielitietoisuutta, vuorovaikutustaitoja ja kulttuurista osaamista.

Toisen kotimaisen kielen (B1-kielen) opetuksen tuntiresurssia lisättiin vuosiviikkotunnin verran yläkoulun vuosiluokalle 7 syksyllä 2024.

Kotoperäiset kielet ja viittomakielet

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on sitoutunut hallitusohjelman mukaisesti kotoperäisten vähemmistökielten, erityisesti saamen kielten, karjalan kielen, romanikielen ja kotimaisten viittomakielten aseman vahvistamiseen. Hallitusohjelman mukaan kielellisiä oikeuksia edistetään jatkamalla kansalliskielistrategiassa ja kielipoliittisessa ohjelmassa määriteltujen toimenpiteiden toteuttamista. Kielipoliittinen ohjelma hyväksyttiin pääministeri Sanna Marinin hallituskaudella vuonna 2022 valtioneuvoston periaatepäätöksenä. Kielipoliittinen ohjelma on ensimmäinen kokonaisvaltainen kielipoliittinen ohjelma, jossa on huomioitu muut Suomessa puhutut kielet kuin kansalliskielet. Erityisesti siinä on huomioitu saamen kielet, romanikieli, karjalan kieli ja viittomakielet.

Opetus- ja kulttuuriministeriö osoitti Kotimaisten kielten keskukselle kielipoliittisen ohjelman toimeenpanoon ja vähemmistökielten elvytyksen koordinoointiin erillismäärärahan (60 000 euroa) vuodelle 2023. Vuoden 2024 alusta lähtien vastaava määräraha on ollut lisättynä Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenomomentille. Kotimaisten kielten keskus koordinoi vuonna 2023 perustettua Vähemmistökielifoorumia.

Saamen kielten aseman vahvistaminen etenkin opetusta tukemalla korostuu Suomen kansainvälisten sopimusten valvontaelimiltä saamissa suosituksissa. Saamen kielen opetukseen on panostettu muun muassa vahvistamalla ja jatkamalla tukea etäopetuksen pilottihankkeelle sekä saamen kielipesille saamelaiden kotiseutualueella ja sen ulkopuolella. Saamenkieliseen opetukseen osallistuvien määrä on ollut kasvussa. Myös saamenkielisten opettajien koulutusta on tuettu ja oppimateriaalin määrärahoja vahvistettu pitkällä aikavälillä. Saamelaiden totuus- ja sovintokomissio luovutti loppuraporttinsa 4.12.2025. Sen esittämiä toimenpiteitä käsitellään parlamentaarisessa seurantaryhmässä ja ministeriöiden välisessä yhteistyöryhmässä.

Myös romanikielen ja karjalan kielen elvytyksessä on otettu edistysaskeleita. Romanikielen elvytysohjelma julkaistiin vuonna 2022, ja karjalan kielen elvytysohjelma keväällä 2025. Myös suomenruotsalaisen viittomakielen elvytysohjelma julkaistiin niin ikään syksyllä 2025 ja Opetushallitukselle on osoitettu vuonna 2025 ja 2026 erillismääräraha suomenruotsalaiseen viittomakieliseen opetusmateriaaliin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt teettää selvityksen siitä, miten viittomakielisten lasten asemaa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa voidaan vahvistaa. Selvityksen on tarkoitus valmistua vuoden 2026 loppuun mennessä ja sen laati väitöskirjatutkija Ulla Sivunen Jyväskylän yliopistosta.

Lausunnon laatijat: erityisasiantuntija Pamela Granskog, erityisasiantuntija Sini Keinonen, opetusneuvos Jukka Tulivuori ja opetusneuvos Marjo Vesalainen

Jakelu Eduskunta sivistysvaliokunta

Tiedoksi OKM kansliapäällikkö Heidi Backman
Erityisavustaja Lisa Palm
Erityisavustaja Santeri Lohi